Роберт А. ХАЙНЛАЙН

А ЩЕ МИ ПРОГУЛЮЄМО СОБАК

— "Універсальні послуги". Міс Кормет слухає!

В її голосі, коли вона зверталася до стереоекрана, теплий приязний тон вдало поєднувався з безбарвною діловитістю. Екран блимнув, і на ньому з'явилося стереоскопічне зображення схвильованої гладухи в жалобі, яка, вочевидь, приділяла більше уваги туалетам, ніж зайвій вазі свого тіла.

— О моя люба! — вигукнуло зображення. — Я така засмучена. Не знаю, чи й зможете ви мені допомогти.

— Авжеж зможемо, — промуркотіла міс Кормет, швидко оцінюючи вартість жінчиної сукні й коштовностей (якщо вони справжні, звичайно), і вирішила, що на такій клієнтці можна непогано заробити. — Розкажіть мені, що вас турбує. Спершу, будь ласка, назвіть своє ім'я.

На пульті, що наче підковою охоплював її крісло, вона натисла кнопку "Відділ кредиту".

— Але ж усе це так складно, — наполягало зображення. — Треба ж було Пітерові таки поїхати й зламати ногу!

Міс Кормет негайно натисла кнопку "Медичний відділ".

— Казала ж йому: ватерполо — небезпечна гра. Ви не уявляєте собі, люба, що таке страждання матері. До того ж саме зараз. Як це недоречно...

— Ви хочете, щоб ми подали йому допомогу? Де він?

— Допомогу? Які дурниці! Не сумнівайтеся, це зроблять люди з лікарні "Меморіел". Ми достатньо їм заплатили. От що мене непокоїть, так це моя звана вечеря. Патронеса буде дуже незадоволена.

Кнопка "Відділ кредиту" сердито блимала, чекаючи на відповідь. Міс Кормет урвала свою співрозмовницю:

— Так, зрозуміло. Ми все влаштуємо. А тепер, будь ласка, ваше ім'я, адреса і теперішнє місце перебування.

— Хіба вам невідомо, хто я?

— Здогадуюся, — дипломатично уникла відповіді міс Кормет. — "Універсальні послуги" не розголошують імен своїх клієнтів.

— Так, так, звісно. Як це делікатно з вашого боку. Я — місіс Пітер ван Хогбейн Джонсон.

Міс Кормет ледь не вигукнула з несподіванки. Можна було не консультуватися з "Відділом кредиту". Однак маленький екран на пульті, досі темний, миттєво висвітлив ААА — необмежений кредит.

— І все одно я не уявляю, що ви можете зробити, — провадила місіс Джонсон. — Я не здатна бути в двох місцях одночасно.

— "Універсальним послугам" подобаються складні завдання. А зараз, якщо ви докладно розповісте мені...

Вона підтакувала й підштовхувала, аж поки домоглася від жінки більш-менш доладної розповіді. її син, Пітер III, вже досить таки підтоптаний Пітер Пен , давно знайомий Грейс Кормет з передач

стереобачення, в яких він завжди з'являвся одягнений якнайхимерніше, був такий необачний, що напередодні важливої для його матері події покалічився, і дуже серйозно. Більше того, він був настільки необачний, що зробив це на іншому краю континенту.

Міс Кормет здогадалася, що місіс Джонсон, аби не випускати сина з-під свого впливу, мала кинути все і мчати до синового ліжка, щоб, між іншим, відібрати для нього медсестер. Однак її вечірній прийом мав стати кульмінацією кількамісячного дипломатичного маневрування. То що ж їй було робити?

У міс Кормет майнула думка, що процвітання "Універсальних послуг" і її власний чималий заробіток великою мірою залежать від недолугості, браку винахідливості та лінощів таких, як оця-от нероба; в той самий час вона пояснювала, як "Універсальні послуги" подбають, щоб прийом пройшов успішно: у вітальні місіс Джонсон буде встановлено переносний стереовізор, щоб господиня, поспішаючи до сина, мала змогу сама привітати гостей і все їм пояснити. Міс Кормет обіцяла особисто простежити, щоб гостей зустрічав досвідчений розпорядник з найкращою репутацією, про зв'язки якого з "Універсальними послугами" ніхто б навіть і не здогадувався. З розумом узявшись за справу, катастрофу можна перетворити на світський тріумф, що принесе місіс Джонсон славу винахідливої господині й відданої матері.

— За двадцять хвилин аеротаксі відвезе вас до аеропорту, — додала міс Кормет, підключаючись до "Транспортного відділу". — Вас супроводжуватиме один з наших хлопців, дорогою ви з'ясуєте всі деталі. Номер для вас і місце для служниці будуть заброньовані на ракеті до Ньюарка, рейс о 16.45. А поки що з легкою душею відпочивайте. Замість вас турбуватимуться "Універсальні послуги".

— Дякую, моя люба. Ви мені дуже допомогли. Ви не уявляєте, скільки обов'язків у людини з моїм становищем.

Міс Кормет, як того й вимагав її фах, співчутливо підтакувала, подумки прикидаючи, що кого-кого, а цю стару ступу варто ще подоїти.

— У вас дійсно виснажений вигляд, пані, — промовила вона занепокоєно. — А що як відправити з вами масажистку? Взагалі, як у вас із здоров'ям? Може, навіть краще взяти з собою лікаря?

— Як добре, що ви про це подумали!

— Пришлю обох, — вирішила міс Кормет і відключилася, уже трохи шкодуючи, що не запропонувала замовниці спецрейс. Кожна спеціальна послуга, не зазначена в каталозі, оплачувалася за підвищеним тарифом. У подібних випадках пропонувалися найдорожчі транспортні засоби.

Грейс підключилася до відділу "Виконання замовлень": на екрані з'явився молодик із стривоженим виразом обличчя.

— Приймай замовлення, Стіве, — сказала вона. — Спеціальна послуга, потрійне А. Обслуговування вже розпочато.

Він звів брови:

— Потрійне А... З додатковою винагородою?

— Звісно. Треба якнайкраще обслужити цю стару дурепу. Так, слухай, син клієнтки в лікарні. Перевір медсестер. Якщо котрась буде хоч трохи приваблива — звільни, а замість неї візьми яке-небудь страхіття.

— Дійшло, дитинко. Починаю діяти.

Вона знов роз'єдналась. У кабіні автоматично ввімкнулося зелене табло, що означало "оператор вільний", та майже одразу замість нього запалало червоне, і на екрані виникло нове зображення.

Цього разу не якийсь дурисвіт, що марно відбиратиме час. Грейс Кормет побачила випещеного чоловіка років десь за сорок, підтягнутого, з проникливим поглядом, суворість якого поєднувалась із вишуканими манерами. Каптур його офіційного вранішнього вбрання був із продуманою недбалістю відкинутий на плечі.

— "Універсальні послуги", — промовила Грейс. — Я — міс Кормет.

— Ну от що, міс Кормет, — почав він. — Мені треба побачитися з вашим шефом.

— З начальником комутатора?

— Ні, я хочу зустрітися з президентом "Універсальних послуг".

— Пробачте, а в якій ви справі? Можливо, я вам допоможу?

— На жаль, не можу нічого пояснювати. Я мушу негайно з ним зустрітися.

— Перепрошую, але в містера Клера дуже багато справ, і з ним не можна зустрітися без попередньої домовленості й без пояснень.

— Ви записуєте?

— Звичайно.

— Тоді, будь ласка, припиніть це робити.

На пульті, перед очима клієнта, вона вимкнула записуючий пристрій, однак ізнизу ввімкнула знов. Іноді до "Універсальних послуг" звертались із протизаконними проханнями, отож фірмі доводилося перестраховуватись. Десь із брижів пишної сорочки чоловік дістав посвідчення й простяг Грейс. Завдяки стереоефекту здавалося: ще трохи й він торкнеться неї.

Грейс стримала здивування. То була перекреслена зеленою смугою картка члена планетарного уряду.

— Я все владнаю, — сказала Грейс.

— Дуже добре. Ви можете зустріти мене в приймальні й провести до нього? За десять хвилин?

— Так, я підійду, містер... містер... Та чоловік уже відключився.

Грейс з'єдналася з начальником комутатора й попросила собі заміну. Потім, відключивши пульт, дістала касету із щойно зробленим записом, подивилася на неї, наче вагаючись, а тоді поклала до спеціального заглиблення на пульті, щоб сильне магнітне поле стерло його з м'якого металу.

Ззаду до кабіни зайшла дівчина. Яскрава білявка, вона здавалася млявою й нудною. Хоча насправді все було навпаки.

— О'кей, Грейс, — промовила вона. — Якісь замовлення є?

— Ні, пульт вільний.

— Що сталося? Ти захворіла?

— Ні.

Не заглиблюючись у пояснення, Грейс вийшла з кабіни й попрямувала повз інші, де теж працювали пультові оператори — виконавці позакаталожних послуг, далі опинилась у великій залі, яку займали сотні каталожних операторів. Тут не було такого складного устаткування, як у кабіні Грейс. Кожний каталожний оператор мав під рукою лише велетенську книгу — примірник прейскуранта на всі види виконуваних фірмою послуг, в його обов'язки входило тільки приймати замовлення, та навіть цього було досить, щоб удовольнити майже будь-яке бажання звичайного клієнта. Якщо ж послуга не була зазначена у каталозі, замовлення передавалось до асів винахідливості, таких, як Грейс.

Вона перетнула залу, широким проходом пройшла між десятків працюючих комп'ютерів і опинилась у фойє свого рівня. Пневматичний ліфт підняв її на рівень, де був розташований офіс президента "Універсальних послуг". Секретарка в приймальні її не зупинила й, очевидно, не повідомила шефа про її появу. Хоча Грейс і помітила, як вона набирала щось на клавіатурі свого пульту.

Оператори не мають права заходити до кабінету президента корпорації з мільярдним капіталом запросто. Але "Універсальні послуги" відрізнялись від будь-якої іншої установи планети. Це була своєрідна організація, де людей вишколювали і перетворювали на товар, який потім обраховувався, купувався й продавався; найголовнішими якостями тут вважалися загальна ерудиція, винахідливість і здатність швидко приймати рішення. На вершині ієрархічної драбини стояв Джей Клер, президент корпорації, трохи нижче — його перший помічник Сондерс Френсіс, далі — кілька десятків пультових операторів, до яких належала і Грейс, що приймали замовлення будь-якої складності. Вони і виїзні оператори фактично складали одну групу, бо постійно підміняли одне одного. За ними, розвіяні по всій планеті, йшли десятки тисяч дрібніших службовців, починаючи з головного бухгалтера, головного юриста, керівників місцевих відділень і закінчуючи позаштатними працівниками — стенографістками, в будь-який час готовими стати до роботи,

гостями, найманими для парної кількості запрошених, і навіть чоловіком, у якого фірма іноді брала напрокат панцирників і дресированих бліх.

Грейс зайшла до кабінету містера Клера. То була єдина на весь будинок кімната, не начинена електронним обладнанням. Нічого, крім голого письмового столу, двох стільців та стереоекрана, що, вимкнений, перетворювався на відому картину Кранца "Будда, що плаче". Оригінал зберігався на тисячу футів нижче на цокольному поверсі.

— Привіт, Грейс, — привітався Клер і тицьнув їй якийсь папірець. — Як тобі ця реклама? Сане каже, що нікуди не годиться.

Сондерс Френсіс перевів погляд своїх лагідних, трохи булькатих очей з шефа на Грейс Кормет, але заперечувати чи погоджуватися не став. Міс Кормет прочитала:

"ЧИ ВАМ ЦЕ ПО КИШЕНІ?

ЧИ ПО КИШЕНІ ВАМ "ЗАГАЛЬНІ ПОСЛУГИ"?

ЧИ ПО КИШЕНІ ВАМ НЕ ЗВЕРТАТИСЬ ДО "ЗАГАЛЬНИХ ПОСЛУГ"?

В епоху космічних швидкостей чи по кишені вам витрачати

свій час на ходіння по магазинах, сплачування рахунків,

прибирання помешкання?

Ми доглянемо дитину й нагодуємо кота.

Ми наймемо для Вас будинок і купимо Вам взуття.

Ми напишемо листа Вашій тещі й підрахуємо Ваші витрати.

Для нас нема роботи надто складної і надто легкої — і все це

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Лише наберіть наш номер!

P. S. А ще ми прогулюємо собак".

— Ну що? — запитав Клер.

— Санс має рацію. Нікуди не годиться.

— Чому?

— Надто логічно. Забагато слів. Не спонукає до дій.

— А що ж, по-твоєму, треба?

Поміркувавши якусь хвильку, Грейс ухопила президентову ручку і написала:

ВАМ ТРЕБА КОГОСЬ УБИТИ?

(ТОДІ НЕ ЗВЕРТАЙТЕСЬ ДО "УНІВЕРСАЛЬНИХ ПОСЛУГ")

В БУДЬ-ЯКИХ ІНШИХ ВИПАДКАХ НАБЕРІТЬ НАШ НОМЕР —

СПРАВА ВАРТА ТОГО!

P. S. А ще ми прогулюємо собак.

— Ммм... ну, може, й так, — поволі проказав Клер. — Добре, спробуємо цю. Сансе, хай надрукують, тираж типу Б, даю два тижні, спочатку в Північній Америці, і повідом, як вона піде.

Не змінюючи добродушного виразу обличчя, Френсіс заховав папірця.

— А зараз, як я вже казав...

— Шефе, — втрутилася Грейс Кормет, поглянувши на стрілку годинника, — за дві хвилини сорок секунд ви маєте зустрітися з членом уряду. Я пообіцяла.

— Відішли його подалі, тільки чемно. Я зайнятий.

— У нього зелена картка.

Він різко підвів голову. Навіть Френсіс, здавалося, зацікавився.

— Запис розмови з тобою?

— Я його стерла.

— Та ти що? Втім, тобі краще знати. Покладаюсь на твою інтуїцію. Веди його сюди.

Грейс задумливо кивнула й залишила кабінет.

До приймальні вони зайшли майже одночасно. Перш ніж потрапити до президента, їм довелося пройти крізь півдесятка дверей, кожна з яких охоронялася, і якби не Грейс, од відвідувача обов'язково зажадали б посвідчення й пояснень.

У кабінеті містера Клера він обвів поглядом кімнату й запитав:

— Ми можемо поговорити без свідків?

— Містер Френсіс, — моя права рука, з міс Кормет ви вже знайомі.

— Дуже добре, — чоловік знову показав свою зелену картку. — Я поки що не називатиму себе, добре? Хоча я певний, ви вмієте тримати язика за зубами.

Президент "Універсальних послуг" нетерпляче випростався в кріслі:

— Перейдімо до справи. Ви — П'єр Бомон — голова Протокольної комісії. Уряд потребує допомоги?

Однак таке прискорення подій не справило на Бомона ніякого враження.

— Отже, ви знаєте, хто я. Дуже добре. Тож до діла. Можливо, урядові знадобляться ваші послуги. Чим би не скінчилася наша розмова, ніхто не повинен дізнатися...

— Усі зв'язки між клієнтами та фірмою суворо конфіденційні.

— Йдеться не про конфіденційність, а про державну таємницю, — заперечив Бомон і зробив паузу.

— Я вас розумію, — запевнив його Клер. — Далі.

— Ваша організація, містере Клер, справді дуже незвична, і все одно я вважаю: ваші заяви про те, що за відповідну плату ви беретеся виконати будь-яке замовлення, — перебільшення.

— Ні, якщо воно не суперечить закону.

— Авжеж. Тільки слово "законний" можна тлумачити по-різному. Я, наприклад, захоплений тим, як ваша компанія впоралась із спорядженням Другої експедиції на Плутон. Деякі з ваших методів були... гм... справжніми знахідками.

— Якщо у вас є якісь зауваження щодо наших дій, зверніться краще по звичайних каналах до нашого юридичного відділу.

Бомон примирливо підняв долоню:

— Та ж ні, містере Клер, що ви! Ви не так мене зрозуміли. Я не критикую, а лише висловлюю щире захоплення. Яка винахідливість! Яким дипломатом ви могли б стати!

— Облишимо люб'язності. Чого ви хочете?

Містер Бомон міцно стулив губи.

— Припустімо, вам треба прийняти у себе з десяток представників усіх розумних рас нашої планетарної системи, і зробити це так, щоб усі почувалися добре й були задоволені. Могли б ви таке зробити?

Клер почав уголос розмірковувати:

— Повітряний тиск, вологість повітря, рівень радіації, атмосферний склад, температура, культурна програма — все це нескладно. А от як із прискоренням? Для юпітеріанців можна використати центрифугу, але як бути з марсіянами та жителями Титану? У нас немає можливості зменшувати земне тяжіння. Ні, вам доведеться приймати їх у відкритому космосі або на Місяці. А то вже не наш горішок, за межами стратосфери ми не працюємо.

Бомон похитав головою:

— Зустріч відбуватиметься не за межами стратосфери. Будьте більше ніж певні, що вам треба буде працювати на Землі.

— Чому?

— А що, в "Універсальних послугах" завжди питають клієнтів, чому вони роблять саме те чи інше замовлення?

— Ні. Вибачте.

— Все гаразд. Однак вам справді треба дещо більше знати, аби зрозуміти суть завдання і те, чому необхідно зберігати таємницю. В недалекому майбутньому, щонайбільше за дев'яносто днів, на Землі відбудеться конференція. До її скликання ніхто не повинен навіть здогадуватися про неї. Якщо про наші плани стане відомо в певних колах, її не варто буде й скликати. Пропоную вам розглядати її як круглий стіл провідних ... гм... вчених нашої системи, такий, як скажімо, сесія Академії, що минулої весни проходила на Марсі. Вам треба все підготувати для прийому делегатів, але будь-яка інформація про підготовчі роботи не повинна поки що виходити за межі вашої організації. Щодо подробиць...

— Все виглядає так, ніби ви впевнені в нашій згоді, — урвав його Клер. — Та з ваших пояснень неважко зробити висновок, що ця справа закінчиться для "Універсальних послуг" безглуздою поразкою. А ми поразок не любимо. Обом нам добре відомо, що звиклі до низького тяжіння істоти не можуть без ризику для здоров'я перебувати в умовах високого довше певної кількості годин, і так буде завжди.

— Авжеж, — терпляче погодився Бомон, — так було завжди. Чи ви розумієте, яка це жахлива перешкода для розвитку дипломатичних стосунків Землі й Венери з іншими планетами?

— Щось не дуже.

— А вам воно й не треба. Політична психологія — не ваша справа. Повірте мені на слово, що так воно й є, тому уряд і прийняв рішення провести цю конференцію на Землі.

— Чому не на Місяці? Бомон похитав головою:

— Це зовсім різні речі. Хоча Луна-Сіті нам і підпорядковується, все одно це договірний порт. Психологічно це не одне й те саме.

— Містере Бомон, — заперечив Клер, — бачу, ви не розумієте, що таке наша організація, так само як я не розуміюся на дипломатичних тонкощах. Ми не робимо чудес і не обіцяємо їх робити. Ми лише ділові люди останнього сторіччя, які об'єднаними зусиллями виконують свою роботу дуже швидко. Ми — щось на зразок сучасного відповідника колишнім слугам, але ми — не лампа Алладіна. У нас навіть нема дослідних, у науковому розумінні, лабораторій. Ми якнайкраще використовуємо найновіші досягнення у сфері зв'язку й організації праці для виконання того, що вже можна зробити, оце й усе. — Він махнув рукою на вирізьблений на дальній стіні загальновідомий символ їхнього фаху — шотландського тер'єра, що рветься з повідка, принюхуючись до стовпчика. — Ось що виражає суть нашої роботи. Ми прогулюємо собак для тих, хто надто заклопотаний, щоб займатися цим самому. Мій дід заробляв собі на навчання в коледжі тим, що прогулював собак. І я досі їх прогулюю. Я не обіцяю чудес, так само як і не лізу в політику.

— За плату ви прогулюєте собак, — Бомон вишуканим жестом склав пучки докупи. — Еге ж, ви прогулюєте моїх двох. П'ять міні-кредитів, що ви за це одержуєте, не така вже й велика сума. Одначе, сто тисяч собак, двічі на день — і вона блискавично збільшується. Якщо ви візьметеся прогуляти цього "собаку", вона буде ще більшою.

— Якою саме? — вперше виказав зацікавленість Френсіс.

Бомон перевів погляд на нього:

— Мій любий пане, наслідком цього... гм... круглого столу будуть буквально сотні мільярдів кредитів, що золотим дощем посиплються на нашу планету. І тоді ми вас не забудемо.

— Скільки?

— Вартість робіт плюс тридцять процентів — як вам така перспектива?

Френсіс похитав головою:

— Може вийти не так вже й багато.

— Ну, звісно, я не буду торгуватися. Припустімо, джентльмени, пробачте, міс Кормет, що ви самі визначатимете суму гонорару. Гадаю, що можна покластися на ваш планетарний та расовий патріотизм і названа сума буде прийнятною для обох сторін.

Френсіс із задоволеним виглядом відкинувся в кріслі.

— Чекайте, — запротестував Клер, — ми ще не дали згоди.

— Ми вже обговорили гонорар.

Клер перевів погляд з Френсіса на Грейс Кормет, а потім почав вивчати свої нігті.

— Дайте мені двадцять чотири години, аби з'ясувати, що тут можна зробити, і тоді я скажу, чи візьмемося ми прогуляти вашого собаку.

— Певно, що візьметесь, — відповів Бомон і накинув каптур.

— Ну, то що, розумники, — роздратовано промовив Клер, — бачили очі, що купували?

— Мені захотілося повернутись до виїзної роботи, — сказала Грейс.

— Нічого тут складного нема, крім проблеми з гравітацією, — докинув Френсіс. — Решта — речі звичайнісінькі.

— Безумовно, — погодився Клер, — але краще подумай про неї. Якщо в нас нічого не вийде, то за цю неймовірно дорогу роботу ми нічого не одержимо. Кого ти візьмеш? Грейс?

— Можна й її. Вона вміє лічити до десяти.

Грейс Кормет холодно подивилась на нього:

— Бувають хвилини, Сансе Френсіс, коли я жалкую, що вийшла за тебе.

— Вирішуйте свої сімейні проблеми вдома, — попередив Клер. — З чого збираєтеся почати?

— Давайте з'ясуємо, хто найкраще розуміється на гравітації, — вирішив Френсіс. — Грейс, зв'яжися краще з доктором Кратволом.

— Правильно, — погодилась вона, підходячи до пульту стереовізора. Ось чим така робота приваблювала: можна було нічого не знати, крім того, де саме можна знайти потрібне.

Доктор Кратвол входив до постійного штату "Універсальних послуг". Ніяких визначених обов'язків у нього не було. Відкривши докторові необмежений рахунок, фірма забезпечила йому комфортабельне існування, вимагаючи натомість переглядати наукові журнали та

відвідувати час від часу зібрання науковців. Від вузьких фахівців доктор Кратвол відрізнявся широтою своїх знань, тобто він був природжений дилетант. Колись фірма звернулась до нього. І не прорахувалася.

— О привіт, моя люба, — з екрана до Грейс посміхалося опасисте обличчя доктора Кратвола. — Знаєш, щойно в останньому номері "Природи" я натрапив на дуже цікаву інформацію. Це проливає світло на теорію Броунлі... і з дуже цікавого боку.

— Хвилинку, док, — перехопила вона. — Я дуже поспішаю.

— Тоді слухаю тебе, моя люба.

— Хто найкраще розбирається в гравітації?

— Що саме тебе цікавить? Потрібен астрофізик чи спеціаліст з теоретичної механіки? У першому випадку, гадаю, можна звернутися до Фаркварсона.

— Я хочу знати, що воно таке.

— Маєш на увазі теорію поля? Тоді не Фаркварсон. Він перш за все дескриптивний балістик. Авторитетним джерелом з цього питання може бути праця доктора Джуліана.

— Як нам із ним зв'язатись?

— На жаль, це неможливо. Минулого року він, бідолашний, помер. Велика втрата для науки.

Грейс не стала з'ясовувати, наскільки велика, і запитала:

— А хто зараз очолює цю команду?

— Яку команду? А, зрозумів. Хочеш знати, хто вважається найавторитетнішим спеціалістом з теорії поля? Та, мабуть, О'Ніл.

— Де його знайти?

— Треба буде дізнатись. Я з ним трохи знайомий — важка людина.

— Будь ласка, з'ясуй, де він. А тим часом, хто може нам пояснити, що тут і до чого?

— Зверніться до молодого Карсона з інженерного відділу. Він цікавився такими речами, перш ніж прийти до нас. Розумний хлопчина, ми з ним частенько розмовляли.

— Так і зробимо. Дякую, док. З'єднайся з офісом шефа тільки-но знайдеш О'Ніла. Поспішай, — попередила вона, відключаючись.

Карсон із Кратволом погодився, але одразу засумнівався:

— О'Ніл людина запальна, працювати з ним дуже важко, знаю з власного досвіду. Та, безумовно, про теорію поля і побудову космосу він знає більше, ніж будь-хто інший.

Розповівши про все Карсону, його включили до кола втаємничених. Однак він вважав, що цю проблему розв'язати неможливо.

— Мабуть, ми занадто ускладнюємо, — припустив Клер. — Я тут дещо надумав. Якщо помилюся, ти мене виправиш, Карсоне.

— Слухаємо вас, шефе.

— Добре. Прискорення сили тяжіння викликається близькістю іншого фізичного тіла, так? Нормальне земне тяжіння виникає під впливом маси

Землі. Ну, а що як над певною точкою земної поверхні розташувати якусь велику масу? Хіба не допоможе це перемогти земне тяжіння?

— Теоретично, так. Але це має бути до біса велика маса.

— Не має значення.

— Ви не зрозуміли, шефе. Щоб над якоюсь точкою земної поверхні подолати тяжіння повністю, треба розташувати над нею іншу планету, рівну за масою Землі. Звісно, вам треба не подолати, а лише зменшити його, отож маєте певні переваги: маса може бути меншою, а центр її тяжіння — ближчим до тієї точки, ніж центр Землі. Хоча й цього не досить. У той час, як притягання завжди дорівнює квадрату відстані, в нашому випадку половині діаметра, маса, а отже, тяжіння, зменшується як куб діаметра.

— Ну, то й що?

Карсон на якийсь час заглибився у підрахунки, потім підвів очі на Френсіса:

— Страшно й подумати. Знадобиться чималий свинцевий астероїд, коли такі взагалі існують.

— Астероїди вже транспортувалися.

— Добре, але як його втримувати над тією точкою? Ніякі з відомих нам джерел енергії чи засобів її застосування тут не годяться. Не можна почепити над поверхнею Землі великий планетоїд, так щоб він не впав.

— Що не кажи, гарна була ідея... — зітхнув Клер.

Грейс під час дискусії лише мовчки морщила гладеньке чоло. Тепер прийшла її черга:

— Як я зрозуміла, найліпше було б використати якесь надзвичайно важке тіло, мале за розміром. Здається, я десь читала про речовину, один кубічний дюйм якої важить тонни.

— Це ядра карликових зірок, — погодився Карсон. — Нам потрібні тільки космічний корабель, здатний розвивати світлову швидкість, якийсь спосіб добувати цю речовину і нова теорія часу і простору.

— Добре, годі. Нема про що й балакати, коли так.

— Чекайте, — зауважив Френсіс. — Магнетизм і тяжіння подібні, правда ж?

— То й що?

— Чи не можна якимсь чином намагнітити котрусь із малих планет? Може, є якісь із особливим хімічним складом?

— Думка непогана, — погодився Карсон. — Хоча й бувають астероїди з істотними відмінностями у внутрішній структурі, вони не можуть докорінно відрізнятися від решти. Елементи, з яких вони складаються, — одні й ті самі.

— А може, й ні. Якби свині мали крила, були б голубами.

Замерехтів екран. Доктор Кратвол повідомив, що О'Ніл перебуває на дачі в Портеджі, містечку в штаті Вісконсін. Він до нього поки що не звертався й волів би не робити цього, хіба що шеф наполягатиме. Клер подякував і, обертаючись до присутніх, сказав:

— Ми марнуємо час. Стільки років працюючи в цій сфері, можна було б вже й затямити собі, що нам не слід ламати голову над технічними питаннями. Я не фізик і в гравітації не розумію анічогісінько. Це справа О'Ніла. І Карсона. Карсоне, мерщій до Вісконсіну умовляти О'Ніла.

— Я?

— Ти. Віднині ти оператор у цьому ділі. З відповідною оплатою. Швидше до аеропорту, там тебе чекатимуть ракета й чекова книжка. Щоб за сім-вісім хвилин ти був уже в повітрі.

— А як же моя робота? — закліпав повіками Карсон.

— Ми повідомимо інженерний відділ. І бухгалтерію теж. Збирайся.

Нічого не відповівши, Карсон попрямував до дверей. Якщо спочатку хода його була повільною, то біля дверей він уже мало не біг.

До першого зв'язку із Карсоном можна було відпочивати. Хоча протягом "відпочинку" вони мали обміркувати найрізноманітніші деталі культурної програми для представників трьох планет і чотирьох найбільших супутників, лишаючи осторонь лише проблему прискорення сили тяжіння. Завдання, хоч і нове, складним насправді не було. Для "Універсальних послуг". Десь були люди, які добре знали відповіді на всі ці питання. Величезна розгалужена організація, що звалася "Універсальними послугами", терміново розшукувала їх, наймала й ставила до роботи. Будь-хто з пультових операторів, і навіть більшість каталожних, без зайвих емоцій взялися б виконати таке завдання.

Френсіс викликав одного з пультових операторів. Він навіть не потурбувався вибрати, кого саме, натис першу-ліпшу кнопку, та й усе. Всі вони своє діло знали. Детально пояснив завдання й одразу про нього забув. Трохи голосніше запрацюють комп'ютери, замигтять стереоекрани, хвацькі молодики в усіх куточках Землі покинуть свою

роботу й розшукуватимуть спеціалістів, здатних виконати потрібне замовлення.

Він обернувся до Клера.

— Якби ж то знати, — саме казав той, — що там Бомон надумав. Конференція спеціалістів! Хай розповість комусь іншому!

— Я гадав, ти не цікавишся політикою, Джею.

Не цікавлюся. Хай вона вогнем горить, міжпланетна й будь-яка інша! Хіба що вона зачіпатиме мої інтереси. От якби знати, що там затівається, нам, може, вдалося б урвати й собі ласий шматок.

— Можна не сумніватися, — вставила своє слово Грейс, — що провідні політики з усіх планет збираються зустрітися, щоб розділити Гаул на три частини.

— Добре, але хто ж при цьому пошиється в дурні?

— Думаю, Марс.

— Схоже, що так воно й є. І Венері теж кістку кинуть. В такому разі варто притримати акції Панюпітеріанської торгової корпорації.

— Тихіше, синку, тихіше, — попередив Френсіс. — Тільки почни — одразу звернуть увагу. Отож анічичирк.

— Маєш рацію. Однак повз вуха нічого не пропускай. Якось уже постараємося відрізати собі шмат побільше, поки це все скінчиться.

Задзеленчав кишеньковий телефон Грейс. Вона витягла його з кишені:

— Слухаю!

— З вами хоче поговорити якась місіс Хогбейн Джонсон.

— Самі впораєтесь. Я нею вже не займаюсь.

— Ні з ким іншим вона не розмовлятиме.

— Гаразд. Подавайте зображення на шефів екран, але самі не відключайтесь. Після розмови візьмете її на себе.

Стереоекран ожив: на ньому відтворилося лише м'ясисте обличчя місіс Джонсон, решту ж екранної площі займало пласке зображення картини Кранца.

— О, міс Кормет, — простогнала гладуха, — сталася жахлива помилка. На цій ракеті нема стереовізора.

— Його буде встановлено в Цінціннаті. За двадцять хвилин.

— Ви впевнені?

— Абсолютно.

— О, дякую. Я відчуваю таке полегшення після розмови з вами. Знаєте, я вже подумую про те, щоб зробити вас своєю секретаркою.

— Спасибі, — ледь стримуючись, промовила Грейс, — але в мене контракт.

— Ой, воно ж так набридає! Розірвіть його!

— Вибачте, не можу, місіс Джонсон. До побачення. Відключившись, вона розпорядилася:

— Нехай бухгалтерія подвоїть її рахунок. І я більше не розмовлятиму з нею, — закінчила Грейс, із злістю запихаючи тендітний пристрій назад до кишені. — Вона зробить мене секретаркою!

Коли Карсон озвався вперше, було вже по обіді, і Клер пішов з офісу. Френсіс прийняв виклик на свій стереовізор.

— Які новини? — одразу запитав він.

— Майже ніяких. Бачився з О'Нілом.

— Ну й що? Береться він за нашу справу?

— Ви маєте на увазі, чи здатний він це зробити?

— А хіба що?

— Склалася забавна ситуація: я був упевнений, що це теоретично неможливо, та, поговоривши з ним, думаю, рішення можна знайти. В О'Ніла власні погляди на теорію поля, він ще ніколи їх не друкував. Цей чоловік — геній.

— Мене це не обходить, — промовив Френсіс. — Геній він чи недоумок, може він винайти прискорювач тяжіння?

— Гадаю, може. Чесно.

— Чудово. Ви з ним домовилися?

— Ні. Ото ж бо й воно. Інакше б я з вами не зв'язувався. Справи такі: він був у доброму гуморі, і завдяки тому, що ми колись разом працювали, і я рідше за інших асистентів викликав його гнів, він запросив мене пообідати з ним. Ми торкнулися багатьох тем (а підганяти його не можна), поки я нарешті виклав нашу пропозицію. Вона його трохи зацікавила, я маю на увазі ідею, не пропозицію, і ми поміркували, які теорії можна було б висунути, хоча говорив тільки він. Але він за це не візьметься.

— Чому? Ти мало йому запропонував. Гадаю, в мене воно краще вийшло б.

— Ні, містере Френсіс, ні. Ви не розумієте. Його не цікавлять гроші. Він дуже забезпечена людина, і має більше, ніж потрібно для його досліджень і для будь-чого іншого. Саме зараз він розробляє теорію хвиль і не хоче, щоб йому докучали чимось іншим.

— Ти дав йому зрозуміти, наскільки це важливо?

— І так, і ні. Більше ні. Я намагався, та для нього існує лише те, чого хоче він. Щось на зразок інтелектуального снобізму. На інше він просто не зважає.

— Добре. Все, що від тебе залежало, ти зробив. А тепер от що: коли я відключуся, виклич відділ виконання замовлень і повідом усе, що запам'ятав з його розповіді про теорію гравітації. Ми наймемо іншого, хай трохи гіршого спеціаліста, познайомимо з викладками й побачимо, чи не наштовхне це Його на вирішення проблеми. А поки повернімося до О'Ніла. В нього має бути слабке місце, треба лише знайти його. Може, якась жінка...

— Він давно вийшов з того віку.

— ...чи позашлюбна дитина, існування якої він не хотів би афішувати. Лишайся в Портеджі. Не зміг найняти О'Ніла, то, може, хоч умовиш його найняти тебе. Ти — наш зв'язківець, і я не хочу, щоб зв'язок уривався. Необхідно з'ясувати, чим він цікавиться або чого боїться.

— Нічого він не боїться. Це я твердо знаю.

— Тоді він чогось прагне. Якщо не грошей і жінок, то чогось іншого. Такий закон природи.

— Сумніваюся, — повільно промовив Карсон. — Чекайте, я хіба не згадував про його хобі?

— Ні. Що його цікавить?

— Порцеляна. Точніше, порцеляна часів династії Мін. Його колекція, мабуть, найкраща в світі. І мені відомо, що йому треба!

— Та не тягни ти кота за хвіст, хлопче. Досить драматизувати.

— Маленька порцелянова ваза чи чаша, десь дюймів чотири заввишки і два завдовжки. Її назва в перекладі з китайської означає "Квітка забуття".

— Гмм... якась невиразна назва. Гадаєш, вона йому конче потрібна?

— Впевнений. У нього в кабінеті висить голограма з її зображенням, на яку він постійно дивиться. Говорити про неї не хоче.

— Дізнайся, кому вона належить і де знаходиться.

— Вже знаю. Британському музею. Ось чому він не може її купити.

— Так-так… — поміркував Френсіс. — Добре, можеш забути про нашу розмову. Дій, як домовилися.

До кабінету Френсіса зайшов Клер, вже втрьох вони почали обговорювати можливі варіанти.

— Гадаю, варто звернутися за допомогою до Бомона, — зауважив Клер, коли йому пояснили, що й до чого. — Щоб видерти що-небудь з Британського музею, потрібна підтримка уряду.

Френсіс спохмурнів.

— Сансе, що тебе гризе? Тобі не подобається моя пропозиція?

— Дозволь, я поясню, — втрутилася Грейс. — Пам'ятаєш, на яких умовах Великобританія увійшла до Всепланетної конфедерації?

— Я зроду в історії не розбирався.

— Справа от у чім: навряд чи планетарний уряд зможе навіть доторкнутись до котрогось із експонатів Британського музею, не маючи дозволу Британського парламенту.

— А чом би й ні? Відповідає це умовам договору чи ні, планетарний уряд наділений найвищими повноваженнями. Це було законодавчо закріплено після Бразильського інциденту.

— Так, звісно. Однак у Палаті громад можуть виникнути питання, що призведе до розголосу таємниці. А цього Бомон боїться найбільше.

— Ясно. То що пропонуєш ти?

— Може, краще було б нам із Сансом податися до Англії на розвідку і з'ясувати, в наскільки надійних руках перебуває та "Квітка забуття", як саме вона охороняється і які слабкі місця її охоронця.

Клер поглянув на незворушне обличчя Френсіса. Близькі друзі знали, що в таких випадках відсутність емоцій означає в нього згоду.

— Гаразд, — здався Клер. — То ваша справа. Замовити спецрейс?

— Ні. Ще маємо час вилетіти опівночі з Нью-Йорка.

— До зустрічі. Завтра зв'яжіться зі мною.

Наступного дня, коли шеф побачив на екрані Грейс, він не втримався від здивованого вигуку:

— Господи, дитинко! Що з твоїм волоссям?

— Ми вичислили того хлопця, — у двох словах пояснила Грейс. — Йому подобаються білявки.

— Чекай, у тебе й веснянки з'явилися.

— Аякже! Ну, що скажеш?

— Просто чудово, хоча раніше було краще. А як на це дивиться Сане?

— Не звертає уваги. Робота є робота. А от щодо справи, шефе, то новин не так уже й багато. Доведеться використовувати нелегальні шляхи. Якщо діяти за законом, потрібен землетрус, аби що-небудь у них вициганити.

— Не робіть нічого без твердої домовленості.

— Ви ж мене знаєте, шефе. Не буде вам ніякого клопоту. Але це нам обійдеться недешево.

— Не сумніваюся.

— Тоді поки що все. Завтра побалакаємо.

Наступного дня вона знов перетворилася на брюнетку.

— Це що таке? — запитав Клер. — Маскарад?

— Йому подобаються білявки іншого типу, але я знайшла ту, яка його цікавить.

— А вийде з того щось?

— Гадаю, що так. Санс зараз домовляється про виготовлення копії. Коли пощастить, то завтра зустрінемось.

Судячи з усього, вони повернулися з порожніми руками.

— Ну то як? — поцікавився Клер. — Га?

— Зроби так, щоб нам ніхто не заважав, Джею. Тоді побалакаємо.

Клер клацнув перемикачем, відключивши будь-який зв'язок, що робило його кабінет місцем, спокійнішим від труни.

— Ну, дістали? — знов запитав він.

— Покажи йому, Грейс.

Відвернувшись, Грейс полізла за пазуху, а тоді обернулась і обережно поставила чашу на шефів стіл.

"Квітка забуття" була не просто гарна: то була сама краса. Будь-який орнамент лише зіпсував би її ніжні прості лінії. Поряд із нею люди притишували голос, щоб вона раптом не розлетілася в друзки від необережного звуку.

Клер потягнувся до неї, та, поміркувавши, відсмикнув руку. Потім нахилився і зазирнув усередину. Було на диво важко зосередитись і розрізнити денце чаші. Здавалось, неначе погляд занурювався. Все глибше й глибше, немов би потопав у озерці світла.

Він труснув головою й покліпав очима.

— Господи, — прошепотів Клер. — Господи, я не відав, що такі речі існують.

Він глянув на Грейс і Френсіса. В Сансових очах блищали сльози. А може, то були сльози в його власних очах?

— Слухай, шефе, — звернувся до нього Френсіс, — а що як лишити її собі й назавжди забути про цю справу?

— Не варто більше до цього повертатися, — втомлено заперечив Френсіс. — Ми не можемо її в себе залишати. Мені не слід було пропонувати, а тобі слухати. Викликаймо О'Ніла.

— Та можна ж іще день почекати, перш ніж віддавати її, — і далі сперечався Клер.

Знову й знову він зазирав до "Квітки забуття".

Грейс похитала головою:

— Нічого це не дасть. Завтра буде ще важче. Я знаю.

Вона рішуче підійшла до стереовізора й почала натискати на клавіші. О'Ніл був розлютований, що його потурбували, а надто, що використали аварійний сигнал, аби підкликати до навмисне вимкненого стереовізора.

— У чому справа? — сердито запитав він. — Чого ви домагалися, турбуючи приватну особу, яка навмисне відключила зв'язок? Що там у вас? Знайте, коли це якісь дурниці, я подам на вас у суд.

— Ми хочемо, щоб ви зробили нам одну невеличку послугу, професоре, — спокійно почав Клер.

— Що?.. — здавалося, О'Ніл був надто вражений, щоб розсердитись. — Ви що ж, пане, хочете сказати, що порушили мій спокій лише для того, щоб запропонувати мені працювати на вас?

— Гонорар вас задовольнить.

Було видно, що перш ніж відповісти, О'Ніл порахував до десяти.

— Пане, — карбуючи слова промовив він, — на світі є люди, які вважають, що можуть купити що завгодно і кого завгодно. Запевняю, у них є всі підстави, щоб так думати. Але я не продаюся. Через те, що ви видаєтеся мені одним із таких людей, я зроблю все можливе, щоб ви якнайдорожче заплатили за нашу розмову. Надалі матимете справу з моїми адвокатами. На добраніч!

— Хвилинку! — наполегливо правив своєї Клер. — Наскільки мені відомо, ви захоплюєтеся порцеляною.

— А якщо навіть і так?

— Грейс, покажи.

Та обережно й благоговійно піднесла чашу до самісінького екрана. О'Ніл мовчав. Нахилившись уперед, він не зводив з неї очей. Здавалося, ще трохи й він пролізе крізь екран.

— Звідки вона у вас? — нарешті промовив він.

— Не має значення.

— Я її у вас куплю. За будь-яку ціну.

— Вона не продається. Але може стати вашою, якщо ми дійдемо згоди. О'Ніл зміряв поглядом Клера:

— Ви вкрали цю річ.

— Помиляєтеся. Так само як і в тому, що знайдеться хтось, кого зацікавить таке звинувачення. Тепер щодо роботи...

О'Ніл не міг відірвати від чаші очей:

— То що ж від мене вимагається?

Клер почав пояснювати. Коли він закінчив, О'Ніл заперечно похитав головою:

— Яке безглуздя!

— У нас є причини вважати, що це теоретично можливо.

— А, так, так! Теоретично також можливо жити вічно. Та нікому це ще не вдавалося.

— Ми впевнені, що це у ваших силах.

— Дякую, однак ви помиляєтесь. Чекайте! — мовив О'Ніл, дивлячись на Клера. — То це ви підіслали до мене це щеня — Карсона?

— Він діяв за моїм дорученням.

— У такому разі, пане, я не схвалюю ваших методів.

— То як з роботою? І з оцим? — Клер махнув рукою в бік чаші.

О'Ніл пожував кінчики вусів і поглянув на неї.

— Припустімо, — сказав він, — я чесно спробую зробити все, на що здатний, і в мене нічого не вийде.

— Ми платимо лише за результати, — похитав головою Клер. — Звичайно, гроші за роботу ви одержите, та тільки не "Квітку". Це — додаткова винагорода до гонорару, якщо діло піде на лад.

О'Ніл вже наче збирався погодитись, та раптом сказав:

— А може, ви дурите мене за допомогою кольорової голограми. З цього бісового екрана я не можу розрізнити, чи вона справжня.

— Приїздіть самі, — стенув плечима Клер.

— І приїду. Обов'язково. Залишайтеся на місці. Де ви? Чорт забирай, пане, як вас звуть?

Двома годинами пізніше він, мов буревій, залетів до кабінету.

— Ви обдурили мене! "Квітка" й досі в Англії. Я зробив запит. Я... я... покараю вас, пане, власними руками.

— Дивіться самі, — відповів на це Клер.

І відступив убік, щоб не затуляти О'Нілові свого стола.

Вони дали йому надивитися. Розуміли, що йому потрібна тиша, і не заважали.

Минуло багато часу, перш ніж він так само мовчки обернувся до них.

— То що? — запитав Клер.

— Я зроблю вам цю бісову штуку, — хрипко промовив О'Ніл. — Поки летів сюди, дещо надумав.

Напередодні конференції завітав Бомон власною персоною.

— Я прийшов не як офіційна особа, містере Клере, — одразу повідомив він. — Я просто в захваті від вашої роботи. Хочу висловити щире захоплення і передати вам ось це.

"Це" було чеком на домовлену суму для Центрального банку. Клер узяв його, перевірив, кивнув і поклав на стіл:

— Отож вважатимемо, що уряд задоволений виконанням завдання.

— Це дуже скромно сказано, — запевнив його Бомон. — Якщо бути повністю відвертим, я й не сподівався, що ви зробите так багато. Здається, ви передбачили все. Делегація з Каллісто зараз поїхала на

екскурсію в отих сконструйованих вами цистернах. Всі вони дуже задоволені. Між нами, я гадаю, наступної сесії ми можемо розраховувати на їхні голоси.

— Гравітаційні щити працюють добре?

— Прекрасно. До того як передати ці прогулянкові цистерни у їхнє розпорядження, я заліз до однієї. І відчув себе не важчим за пір'їнку з відомого прислів'я. Аж надто легким. Мене майже почало нудити. — Він чи то посміхнувся, чи то скривився на згадку про це. — А ще я заходив до помешкання, приготованого для юпітеріанців. Там — усе навпаки.

— Так і має бути, — погодився Клер. — Тяжіння, у два з половиною рази вище за нормальне, м'яко кажучи, важко витримати.

— Успішне закінчення складної роботи. Маю вже йти. Ой, забув, зовсім забув! Я розмовляв із професором О'Нілом про можливість використання його відкриття в інших галузях. Для полегшення справи найкраще було б вам передати мені офіційну відмову "Універсальних послуг" від права на "ефект О'Ніла".

Клер задумливо споглядав "Будду, що плаче" і гриз ніготь.

— Ні, — нарешті промовив він, — боюся, це буде важко.

— Чому? — поцікавився Бомон. — Тоді ми уникнемо судового розгляду і пов'язаних із ним зайвих витрат часу. Ми готові належно оцінити вашу послугу і компенсувати витрати.

— Гм, здається, ви не зовсім орієнтуєтеся в ситуації, містере Бомон. Між нашим контрактом із професором О'Нілом і вашим контрактом з нами — велика різниця. Вам потрібні були певні послуги і певні засоби для їх виконання. Ми виконали — ви заплатили. Все зроблено. А от О'Ніл, поки не закінчився контракт, має працювати тільки на нас. Усі

результати його дослідів і, відповідно, патенти, є власністю "Універсальних послуг".

— Невже? — запитав Бомон. — Професор О'Ніл іншої думки.

— Він помиляється. А якщо серйозно, містере Бомон, ви просили нас винайти наступальну зброю, образно кажучи, поцілити в малесеньку комашку з великої відстані. То тепер ви чекаєте, що ми, ділові люди, віддамо цю зброю після одного-єдиного пострілу?

— Гадаю, що ні. А що ви пропонуєте?

— Ми сподіваємося використати гравітаційний модулятор у комерційних цілях. Мені здається, непогані гроші можна заробити, запровадивши його на Марсі.

— Так. Так. Припустімо. Одначе, буду гранично щирий із вами, містере Клер, це неможливо. Від цього винаходу залежатиме, хто диктуватиме політику в майбутньому, отож користуватися ним будуть виключно жителі Землі. І ще, уряд вважає за необхідне зробити його монополією держави.

— А як примусити О'Ніла мовчати, про це ви подумали?

— З огляду на сьогоднішню ситуацію, ні. Що з цього приводу думаєте ви?

— Потрібна корпорація, в якій він володів би контрольним пакетом акцій і одночасно був президентом. Котрийсь із наших метких молодих співробітників став би головою правління. Акцій всім би вистачило, — додав він, слідкуючи за виразом Бомонового обличчя.

Той не звернув уваги на шпильку.

— Сподіваюсь, ви укладете контракт із урядом, який і буде єдиним вашим покупцем?

— Саме так.

— Ммм... ідея сама по собі непогана. Мабуть, варто переговорити ще раз із професором О'Нілом.

— Прошу.

Бомон викликав по стереовізору О'Ніла і про щось тихо з ним побалакав. Або, якщо сказати точніше, тихо говорив Бомон, тим часом О'Нілів мікрофон мало не розривався від крику.

Бомон відступив від екрана:

— Містере Клер, професор хоче поговорити з вами. О'Ніл зміряв Клера крижаним поглядом:

— Що за нісенітниці мені тут розповідають, пане? Що то за байки, наче "ефект О'Ніла" — ваша власність?

— Так зазначено в контракті, професоре. Хіба ви не пам'ятаєте?

— Контракт! Та я й не читав цього проклятущого контракту! Але можу пообіцяти: я подам на вас в суд. Я вас у баранячий ріг скручу, перш ніж дозволю робити з себе блазня!

— Професоре, хвилинку, благаю! — почав заспокоювати його Клер. — Ми не збираємося використовувати проти вас якісь там переваги, що їх нам дала б судова процедура, і ніхто не заперечуватиме ваші права. Дозвольте пояснити, що я маю на увазі, — і він швидко ознайомив О'Ніла з своїм планом.

Той вислухав, однак, коли Клер скінчив, обличчя його не пом'якшилося.

— Це мене не цікавить, — сердито відказав він. — Я вважаю за необхідне все передати урядові. І прослідкую за тим.

— Я не згадав іще про одну умову, — додав Клер.

— Не забирайте в мене час.

— Однаково я повинен сказати. Йдеться про суто джентльменську угоду, але від цього не менш важливу. У вас зберігається "Квітка забуття"...

О'Ніл одразу напружився:

— Що ви маєте на увазі — "зберігається"? Вона мені належить. Розумієте, належить.

— Авжеж, — підтвердив Клер, — зважаючи, що ми йдемо вам на поступку, логічно чекати дечого натомість.

— Чого ж? — згадка про чашу зробила його не таким впевненим у собі.

— Вона — ваша власність і залишатиметься у вас. Обіцяйте лишень, що я, містер Френсіс і міс Кормет можемо час від часу на неї дивитися, і не так уже рідко.

О'Ніл не йняв віри:

— Ви хочете сказати, що лише приходитимете й дивитиметеся на неї?

— Не більше.

— Тільки щоб одержати насолоду?

— Саме так.

Тоді О'Ніл поглянув на нього з повагою:

— Я недооцінював вас, містере Клер. Вибачте. Щодо цієї безглуздої корпорації, робіть, що хочете. Мене воно не обходить. Ви, містер Френсіс і міс Кормет можете приходити дивитись на "Квітку" коли завгодно. Слово честі.

— Спасибі, професоре О'Ніл, від усіх нас.

Він відключився так швидко, як це тільки дозволяв такт. Бомон також дивився на О'Ніла з величезною повагою:

— Гадаю, наступного разу я не втручатимуся, всі деталі облишивши на вас. Отож я йду. Прощавайте, джентльмени і міс Кормет.

— Здається, — зауважила міс Кормет, коли двері за ним зачинилися, — нарешті все владналося.

— Так, — погодився Клер, — ми "прогуляли його собаку". О'Ніл має те, чого бажав, Бомон одержав те, чого хотів, і навіть більше.

— Чого ж він все-таки прагне?

— Не знаю, але маю підозру, що йому не терпеливиться стати першим президентом Федерації планет Сонячної системи, якщо таку колись утворять. Із нашими картами в руках, може, щось у нього і вийде. Чи ти усвідомлюєш, який потенціал захований в "ефекті О'Ніла"?

— Не зовсім.

— Ти не думав, як це вплине на міжзоряні перельоти? А які додаткові можливості відкриваються для колонізації? Лише на цьому можна заробити величезний капітал.

— А ми що з того матимемо?

— Ми? Гроші, синку! Купи й купи грошей. Даючи людям те, чого вони прагнуть, завжди заробляєш гроші. — Він звів очі на шотландського тер'єра на стіні.

— Гроші, — повторив Френсіс, — я теж так гадаю.

— Хай там що, — втрутилася Грейс, — ми завжди зможемо милуватися "Квіткою".

© ВСЕСВІТ. — 1991. — № 10.

© БУТЕНКО Людмила, переклад з англійської, 1991.